

parlant en nom propi i no pas reportant converses de vallespirencs i gent de l'Alta Garrotxa, com abans): «treure serietat a les discussions en què sovint degeneraven ses converses, fent broma de sa ciència y saltant ab qualsevol *estirabot*, que no sempre aquell prenia bé» (*Sang Nova* I, ii, 10). Altrament NOLLER sembla usar-lo amb el matis de 'ritornello', cosa que hom repeiteix incessantment i indigna d'aprovació: «Avui és la festa major, y ara vostè mateix diu qu'hem d'anar al ball; anem-hi, doncs, y no s'exalti per coses que no valen la pena. —Oh, és que per tu res val la pena: ya has agafat bon *estiribot*» (Vilaniu, 139): com que, alhora, ací hi ha una nova variant *estiri-*, quedem notablement a la vora, pel sentit i la forma, de l'estribillo castellà.

DERIV.: Posarem ací uns mots més o menys clarament relacionats amb *estribot* i el seu problema. Ja quedà explicat en el meu article l'encreuament que es produí en terres d'Oc i d'Itàlia, amb l'altre terme *estramp*, *strambo* (cf. Moll, AORBB III, 69). L'oc. ant. *estram(p)s* es va aplicar als *rims estramps* 'versos lliures o sense rima': és sabut que això continua com a terme de la nostra poètica, no solament registrat per JMarc i L. d'Aversó en llurs diccs. de rims, sinó llargament glossat en la poètica que acompanya el d'aquest (*rims i bordons estramps* I, 100, 102, 295; II, 2, 3), i continua en la poesia ja no trobadoresca, en l'obra il·lustre d'Ausiàs. Per influència d'aquest mot, provinent del ll. STRAMBUS 'garrell, coix', *estribot* es tornà *strambotto* en la lírica italiana; i ja degué esdevenir-se això mateix algun segle abans en el domini occità, si bé ací pogué restar com a forma alterada i de poc prestigi; però que aviat retornà a Castella en la variant *estrambote*. Com sigui que a Itàlia *strambotto* pren dialectalment les accs. 'broma, nicies, disbarat', sobre aquest es formà el cast. (i it. dial.) *estrabòtico* [1732] 'extravagant', i també cat. *estrabòtic* [«estrabòtico, irregularis, alienus», 1803, Belvitges], també usat ja pels nostres escr. Renaix.: «com un baix relleu en forma d'*estrabòtica* grega», Pons Mass. (*Colla del C.* XIII, 176).²

Encara que la forma etimològica hagué de ser oc. ant. *estram(b)*, *estramba*, no sabem des de quan hi aparegué una desviació analògica que el canvià en *estrampa*: ja Aversó, en efecte, defineix la *cobla estrampa* (I, 226; II, 3) i la *natura estrampa comuna o cara* (II, 8, 9, 13, 14). Hi ha, doncs, base fonètica suficient per suposar que d'ací es derivi l'adjectiu d'ús comarcal *estràmpol*, 'esquerp, salvatge, no domesticat': la terminació àtona *-ol*, si no és deguda a la influència d'una variant it. *strambo* (que amb el sentit de 'extravagant' i 'entremaliat' apareix en dialectes del Nord d'Itàlia, i ja en el S. xv, DCEC II, 443a5ss.) es pot comprendre en català com a deguda a una contaminació de mots com *escàpol*: aquest mot català figura, ja en algun text del Gironès en el S. xv o xvi (*AlcM*), i ha restat després d'ús popular en la terra vigatana i gironesa, il·lustrat pels esplèndids versos de Verdaguier, en el vol de Flordeneu: «lo Clot de Moixeró, frescal i ombrívol / los veu passar, com dues perdius blanques, / de l'estèril

Cadí per lo crestall, / on l'*estràmpol* isard, per refrigeri, / troba sols, ab lo liquen de l'altura, / les perles de l'aurora i l'aigua pura / de la Font regalada del Cristall» (*Canigó* IV, 61).

Collaborà amb aquest ètimon occitano-llatí algun parònim de soca preromana? No és que fos desenaon de pensar-ho.³ Però menys ho voldria qualificar de versemblant. I en tot cas tenim altres variants que desanimen més que no encoratgen a creure-hi. RCaselles usà (c. 1905) una variant *estràmbol* per 'estrabòtic' i *estrèmpol* s'usaria per 'esquerp, salvatge, indòmit' a Olot i Alt Vallès, i per 'murri' en altres parts d'aquesta comarca, segons *AlcM* (cf. *destrempa* de *destrempar*, *llèpol*, i *llémpol*, veg. DCEC, s. v. *limpio*).

Amb *estràmpol* i encara més amb *estrabòtic* sembla que hem de relacionar encara dos altres mots catalano-occitans. D'una banda tenim el ross. (*destimburlat* 'desballestat', 'esgavellat', 'en desori'. Saisset ens descriu «*La Casa Destimburlada*» on l'amo «borratxo com un polonès, / se posa a taula, diu que la sopa és pas bona, / i flau! un revés a la dona! / La dona, de despit, arreu, / fira el nin de tres clatellades, / --- / el gos s'aixeca, enfuriat, salta sul gat, / li fuma la parrabostada / ---» (*Catal. del Ross.*, 99); vaig sentir-ho a les Corberes on m'anunciaven que la cabrada, bruscament arribaria «*stimburlada*, «com un botàs» (Talteüll, 1960). Però el cas és que això és ben viu en llengua d'oc, on ho emprava el mateix Mistral, amb un sentit com el del fr. *détraqué* 'torbat, pertorbat' parlant de la consciència o el pensament d'algú «lou toucadou se retournavo: / dins sa cabesso remenavo / l'escorno que venié de reçaupre a la font; / sa tèsto ero *destimburlado*, / e de sa ràbi recatado / de tèms en tèms li lancejado / ié jitavon lou sang e la vergougno au front» (*Mireio* v, 2.4); d'altra banda Ramon Lizop (comenger si no m'erro) usa *stimburlat* en un sentit ben semblant al del mall. *estrabullat*, *Bouts d. Mount.* xxxiii (1936-7).

Perquè estic convençut que el mot balear és això mateix, essent així que *-rl-* es canvia a les Illes en *ll*, radicalment i sense excepcions. Majorment essent així que a Menorca diuen *estribullat* «mancat de reflexió, que obra sense mirament» (*AlcM*) amb la mateixa *-i-* que el mot occità i rossellonès. A Mallorca *estrabullat*, i allí les fonts lexicogràfiques més antigues li donen un sentit un poc diferent, «travieso» (*DFgra.*, *estre-*), «entremaliat» (*DAG.*) i *DAMen.* diu en substància el mateix, i aplicant-ho sobretot a «muchachos y gente moza», si bé també (sense aplicar-ho a edats joves) «el que con poco reparo salta y corre por todas partes». Però el sentit amb què l'usen *AMAlcover* i molts altres és més pròxim encara al del mot oc.-ross., que s'acosta molt a 'esbojarrat', car no hi ha pas en les seves frases cap indulgència com la obligada envers l'edat juvenil: «anatematisen les invasions del castellà, però ensems se fan manobres *estrabullats* de les invasions del francès, fomentant i consumant furiosament i esbordelladament l'introducció dins el català de mots bordissencs ---» (*BDLC* ix, 1917; 363, ja